

позитивну мотивацію до вивчення англійської мови загалом. Адже у початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням англійської мови. Відповідно на усіх етапах вивчення та закріплення ЛО поруч із традиційними засобами, варто використовувати інноваційні методи, які є більш цікавішими дітям та стимулюють у них пізнавальну активність та сприяють формуванню лексичної компетентності.

Список використаних джерел та літератури

1. Гордєєва А.Й., Кулик С.Й. Формування англійської лексичної компетентності молодших школярів із використанням карт пам'яті. *Науково-методичний журнал «Іноземні мови»*. 2013. № 2. С. 13-18.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/articlef>
3. Зимовець О., Бойко М., Кравець В., Ткачук В., Хаюк А. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. URL: http://eprints.zu.edu.ua/26927/1/Vocabulary_6.pdf (дата звернення 18.11.2021)
4. Михайлова О.С., Юрченко О.О. Характеристика компонентів змісту лексичної компетентності учнів початкової школи. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/26887/> (дата звернення: 20.11.2021)
5. Ніколаєва С.Ю. Сучасні тенденції формування іншомовної комунікативної компетентності в учнів початкової школи. *Науково-методичний журнал «Іноземні мови»*. 2012. № 1. С. 42-51.
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>
7. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
8. Шовковий В., Кіруцак К. Формування в учнів 2 класу англійської лексичної компетентності в читанні з використанням зображувальної наочності. *Arx Linguididacticae*. 2021. № 7. С. 35-43.

Ілик Л.М.,
вчитель української мови і літератури
Кам'янець-Подільського НВК № 13
у складі спеціалізованої ЗОШ I-III ступенів
з поглибленим вивченням польської мови та гімназії Хмельницької області
Погорлюк Л.В.,
вчитель української мови і літератури
Кам'янець-Подільського НВК № 13
у складі спеціалізованої ЗОШ I-III ступенів
з поглибленим вивченням польської мови та гімназії Хмельницької області

Особливості використання QR-кодів на сучасному уроці української літератури

В статті обґрунтовано доцільність застосування QR-кодів на уроках української літератури, описано, як саме і під час виконання яких освітніх завдань буде ефективним використання цього прийому.

Ключові слова: QR-код, покоління «Z», технології.

В усі галузі нашого життя, особливо протягом останнього десятиліття, швидко увійшли інноваційні технології. Не минули вони й сферу освіти, тому, у зв'язку з цим,

виникла нагальна проблема пошуку й використання нових форм, методів, засобів під час вивчення багатьох дисциплін шкільного курсу, зокрема й української літератури.

У 1991 р. Нейл Хоув і Вільям Штраус спільно видали книгу «Покоління», в якій описали зміни у поведінці американського соціуму від часів відкриття Америки. Дослідники виявили, що у світі існують базові типи поколінь, що послідовно змінюють одне одного, а саме: Ветерани (народилися до 1943 року, пенсіонери), Бейбі бумери (1943-1963 р.р.), покоління «Х» (1963-1980 рр.), покоління «Y» (1980-1995 рр.) та покоління «Z» (з 1995 р. – до наших часів, ще зовсім молоді люди) [10]. Саме з останнім типом мають справу педагоги усіх структурних ланок освіти. Покоління «Z», або, як його ще називають «зумери», відрізняється від усіх попередніх. Ці люди «вміють збільшувати-зменшувати екран вже в один рік, у два – користуватися камерою, у три – завантажувати відео на YouTube. Їм не потрібно сидіти чотири години в бібліотеці та шукати цінну інформацію, вона в них під руками щосекунди» [2, с.47]. Тому і швидкість обробки цієї інформації, відповідно, значно вища. Ці діти не знають часів без інтернету та сучасних технологій. Тому підходи до навчання таких дітей мають стати кардинально іншими, вчитель має зробити свій урок творчим, компетентісно зорієнтованим, використовуючи поряд із традиційними інноваційні методи. З власного досвіду можемо констатувати, що часто друковані паперові підручники не викликають особливого зацікавлення вивчення предмету з боку сучасних учнів. Натомість яскраві малюнки до теми, відеоролики, презентації, ментальні карти спричиняють похвальний інтерес до навчального матеріалу. На жаль, не кожна школа, не кожен клас укомплектовані в достатній кількості відповідними технічними засобами (smart-дошки, проектори, графічні планшети та ін.), за допомогою яких можна би було реалізовувати сучасні методи і підходи до навчання. Але практично кожен учень має сучасний смартфон, який можна застосувати з освітньою метою на уроці. Це саме те, що потрібно для покоління «зумерів», які, за допомогою гаджета, здійснюють більшість повсякденних дій: спілкування у соціальних мережах, перегляд фільмів, розваги, пошук потрібної інформації, прослуховування музики тощо. Тому залучення технологій з використанням мобільного телефону на уроках додатково заохотить школярів до вивчення предмету. Зупинимось на одній із них, а саме на створенні, зчитуванні та застосуванні QR-кодів.

QR-код (з англійської Quick Response Code «швидкий відгук») – це «графічне зображення, в якому зашифрована певна інформація, посилання на сайт чи окрему його сторінку. Такі графічні позначки є вдосконаленням лінійних штрих-кодів. Однак, на відміну від них, QR-коди дозволяють отримати миттєвий доступ до будь-якої інформації з мережі інтернет за допомогою смартфонів. Принцип такого кодування було створено японською компанією Denso-Wave в 1994 році. Такі коди спершу призначалися для потреб машинобудування, наразі вони використовуються практично повсюдно» [9].

Застосування QR-коду як елемента сучасного уроку української літератури значно підвищує його ефективність, враховує індивідуальні особливості учнів, сприяє досягненню таких результатів:

- розвиваються навички самостійного пошуку інформації;
- тренується вміння аналізувати та інтерпретувати одержану інформацію;
- формується критичне мислення;
- удосконалюються навички роботи з цифровими носіями;
- формується предметна і міжпредметна компетентність;
- удосконалюються навички самостійної та групової роботи;
- моделюється ситуація успіху.

Постає питання – яким чином створити QR-код? Насамперед, потрібно знайти інформацію, яку хочемо закодувати. Потім необхідно скопіювати посилання на цю інформацію, обрати ресурс для створення QR-кодів (серед україномовних представлени такі: qr-code-generator.com, qrcodes.com.ua, qr-code.com.ua.) і, керуючись вказівками сервісу, згенерувати потрібний код.

Урок української літератури – особливий, бо, з одного боку, саме на ньому можна торкнутися найбільш хвилюючих проблем, мати свої думки щодо твору, вчинків героїв, мати власне бачення проблем, порушених письменником. З іншого боку, вчитель

керується програмою і повинен забезпечити, перш за все, високий рівень досягнень здобувачів освіти, які повинні вміти не лише отримувати насолоду від читання, а й аналізувати художній твір, визначати його рід, жанр, використані художні засоби. І саме використання QR-кодів допоможе зробити урок цікавим, насиченим і змістовним. Є безліч способів застосувати QR-код, їх вибір залежить від фантазії вчителя, його можливостей і вподобань. За їх допомогою можна зашифрувати:

- *інформацію щодо письменника і твору, що вивчається*. Вивчення будь-якого твору починається з того, що вчитель знайомить учнів з біографією митця, який його написав. Основне завдання педагога на цьому етапі – допомогти дітям пізнати автора як людину, зрозуміти витоки його творчості. Розгляд біографії письменника матиме не лише пізнавальне, а й екзистенційне значення: молода людина відкриє для себе іншу особистість, засвоїть її досвід, осмислено підійде до власного життєвого вибору та ієрархії цінностей. Головне, як справедливо зазначили Оксана Кафлик та Алла Куц, «слід уникати стандартної схеми: народився, жив, писав, помер» [3]. І тут нам у пригоді стане QR-код, за допомогою якого ми зможемо продемонструвати дітям фотогалерею письменника, здійснити віртуальну мандрівку рідними місцями митця, ознайомитися з історичним періодом, в якому жив і творив автор.

- *індивідуальне завдання для окремих учнів*. Шкільна практика та дослідження свідчать, що найважливішим способом індивідуалізації роботи з учнями є те, як вчитель проводить урок, адже саме він найчастіше впливає на ступінь мотивації своїх учнів. У таких випадках допомагають індивідуальні завдання із використанням QR-коду. На одному листку формату А-4 можемо помістити близько 20 завдань, бачити які зможе лише той, хто відсканує код. Наприклад, при вивченні твору В.Рутківського «Джури козака Швайки» у 6 класі пропонуємо учням QR-код, що містить цитату з твору, для кожного іншу. Школярам потрібно вказати, кому належать ці слова і за яких обставин вони були сказані. Цей метод можна використати як для заохочення дуже слабких, так і для додаткового навантаження сильніших учнів.

- *посилання на інтерактивні вправи чи онлайн-тести*. Інтерактивність освіти сприяє формуванню як предметних умінь і навичок, так і виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, розвитку комунікативних якостей особистості. На думку вчених, така технологія передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації і виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. При цьому до роботи залучаються усі учасники процесу, які працюють за підготовленим заздалегідь вчителем матеріалом. Саме за допомогою QR-кодів можна створити гарну базу для проведення таких вправ, як: «Мозковий штурм», «Займи позицію», «Незакінчені речення», «Аналогії», «Коло ідей», «Дискусія», «Шість капелюхів» та ін.

- *віртуальну бібліотеку*. У зв'язку з діджиталізацією освітнього простору, особливе місце займає створення віртуальних бібліотек – «комплексу інформаційних джерел, доступних через глобальні комп'ютерні мережі, що в сукупності утворюють Internet. Віртуальна бібліотека не має єдиного місцезнаходження – її ресурси розподілені по всьому світі, а інформаційний потенціал на кілька порядків перевищує документні ресурси будь-якої книгозбірні» [1]. Під час вивчення творчості окремого письменника вчитель може створити міні-бібліотеку його творів, або упорядкувати підбірку творів на літо, рекомендованих для прочитання. Звісно, можна продиктувати учням список і сподіватися, що вони ціле літо ходитимуть до бібліотеки. А можна роздрукувати листок з QR-кодами і вклеїти у щоденник. Тоді для того, щоб отримати доступ до рекомендованої книги, дитині потрібно лише відсканувати потрібний код.

- *відвідування віртуальних музеїв*, які є вдалим прикладом використання Інтернет-технологій. Їх переваги – доступність, безпечність, накопичення великої кількості матеріалів, можливість повторити перегляд експонатів у будь-який час. Такого типу музеї містять набір електронних артефактів та інформаційних ресурсів, практично всіх, що можуть бути відформатовані, а також картини, малюнки, фотографії, діаграми, графіки, записи, відеосегменти, газетні статті, стенограми інтерв'ю, чисельні бази даних.

Наприклад, під час вивчення творчості Тараса Шевченка у 8 класі, як домашнє завдання, можемо учням запропонувати здійснити віртуальну мандрівку до одного з музеїв Кобзаря [4, 5, 6, 8]. Для цього необхідно згенерувати QR-код обраного музею і розмістити його на освітній платформі, якою послуговується ваш навчальний заклад, або ж просто роздрукувати згенерований код і роздати його учням.

- *елементи квесту*. Назва цієї форми навчальної діяльності походить від англійського слова «quest», що означає «пошук», «пошуки пригод», «сьогодні квест у школі – це гра, основним принципом якої є покрокове виконання заздалегідь підготовлених завдань. Квести можуть бути командними або індивідуальними» [7]. Під час гри-квесту, за допомогою QR-кодів можемо зашифровувати як власне самі завдання, так і супровідні матеріали для них. Це суттєво економить час, ресурси і дає змогу краще урізноманітнити матеріал, зробити його інформаційно насиченим.

Можемо надати учневі можливість самостійно створювати QR-коди, використовуючи посилання на потрібну інформацію, бо завдання сучасної школи – це виховання компетентної особистості, яка не лише володіє знаннями, високими моральними якостями, а здатна самостійно, креативно і нестандартно діяти в різноманітних життєвих ситуаціях, застосовуючи свої знання, досвід і беручи на себе відповідальність за власну діяльність.

Отже, використання QR кодів на уроках української літератури є важливим елементом розвитку дитини, сприяє формуванню ключових освітніх компетентностей, забезпечує особистісно-орієнтований підхід і розвиток критичного мислення. Внаслідок цього, навчання стає більш захопливим та ефективним, створюється та реалізується модель творчої особистості, яка не лише володіє навичками читання та спілкування, розуміє літературний процес, а й вміє самостійно працювати над розвитком власного інтелекту, культури й моралі.

Список використаних джерел та літератури

1. Вітенко В.І. Технологія створення електронної бібліотеки: підходи та перспективи. URL: <https://library.te.ua/wp-content/uploads/2011/10/pubdir03.pdf>
2. Зеленов Є. А. Цифрове покоління: ризики, переваги, засоби взаємодії. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2018. Вип. 5. С. 46-57.
3. Кафлик О., Куц А. Методика вивчення життєпису письменників. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1406>
4. Кімната-музей Т.Г. Шевченка. URL: <http://museum-portal.com/php/museum.php?chapter=3&country=ua&city=24&idm=54&3dtour=1&l=ua>
5. Музей «Зановіту» Т. Г. Шевченка. URL: <http://museum-portal.com/php/museum.php?chapter=3&country=ua&city=21&idm=48&3dtour=1&l=ua>
6. Музей «Кобзаря» Т.Г. Шевченка. URL: <http://museum-portal.com/php/museum.php?chapter=3&country=ua&city=19&idm=47&3dtour=1&l=ua>
7. Навчальний квест: навчати, шукати, грати. URL: <https://osvitnova.com.ua/posts/1443-navchalnyi-kvest-navchaty-shukaty-hrati>
8. Національний музей Тараса Шевченка. URL: <http://museumshevchenko.org.ua/page.php?id=18>
9. Тренди освіти: як використовувати QR-коди у навчанні. URL: <https://naurok.com.ua/post/trendi-osviti-yak-vikoristovuvati-qr-kodi-u-navchanni>
10. How N. Millennials Rising: The Next Great Generation. New York: Random House, 2000. 415 с.